

TABIIY GEOGRAFIYA KURSI DARSLIKHLARI BILAN ISHLASHDA YANGI TA'LIM VOSITALARIDAN FOYDALANISH USULLARI MUAMOSINING TARIXIY PEDOGAGIK TAHLILI

Matnazarova Guliston Uktamovna

*Urganch Davlat Universiteti Tabiiy va qishloq xo'jaligi fanlar fakulteti
Geografiya kafedrası 13.00.02-Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
(soxalar boyicha) ixtisosligi bo'yicha mustaqil izlanuvchisi*

Annotatsiya: Tabiiy geografiya kursi darsliklari bilan ishlashda yangi ta'lim vositalaridan foydalanish usullari ta'lim jarayonining samaradorligini oshirish, o'quvchilarning qiziqishini uyg'otish va bilimlarni yanada chuqurroq o'zlashtirish uchun muhim ahamiyatga ega. Zamonaviy ta'lim vositalari darsliklarni yanada interaktiv, vizual va amaliy jihatdan boyitishga yordam beradi. Bu esa o'quvchilarda tabiiy geografiya faniga nisbatan mustahkam qiziqish uyg'otadi hamda mavzularni yaxshiroq tushunishga xizmat qiladi.

Kalit so'zlar: geografiya, interaktiv taqdimotlar, virtual laboratoriyalar, simulyatsiyalar, zamonaviy ta'lim vositalari, darsliklar, nazariy bilimlar, geografiya.

Yangi ta'lim vositalaridan foydalanish jarayonida birinchi navbatda darslikdagi mavzularni o'quvchilarga tushunarli va qiziqarli tarzda yetkazish maqsad qilinadi. Interaktiv taqdimotlar, animatsiyalar va videolar yordamida murakkab geologik jarayonlar, iqlim o'zgarishlari, yer yuzasining shakllanishi kabi mavzular aniq va jonli ko'rinishda o'quvchilarga taqdim etiladi. Bu esa ularning mavzuga bo'lgan e'tiborini oshiradi va o'rganish jarayonini samarali qiladi. Shuningdek, virtual laboratoriyalar va simulyatsiyalar yordamida o'quvchilar nazariy bilimlarni amaliyotda sinab ko'rish imkoniyatiga ega bo'ladilar, bu esa ularning bilimlarini mustahkamlashga xizmat qiladi. Ta'lim jarayonida multimedia vositalaridan foydalanish o'quvchilarning turli o'rganish uslublariga moslashishga yordam beradi. Masalan, vizual o'rganuvchilar uchun grafikalar, xaritalar va diagrammalar, eshitish orqali o'rganadiganlar uchun audio materiallar va izohli videolar, amaliy o'rganuvchilar uchun esa interaktiv mashqlar va laboratoriya ishlarini tashkil etish muhimdir. Bu yondashuv o'quvchilarning individual ehtiyojlarini qondirishga xizmat qiladi va har bir o'quvchining o'ziga mos o'rganish usulini topishiga yordam beradi.[1]

Yangi ta'lim vositalari yordamida o'quvchilarni mustaqil ishlashga rag'batlantirish ham muhim ahamiyatga ega. Masalan, onlayn resurslar, elektron darsliklar va interaktiv testlar yordamida o'quvchilar o'z bilimlarini mustaqil ravishda mustahkamlashlari mumkin. Bu esa ularni faollikka undaydi, o'z-o'zini boshqarish ko'nikmalarini rivojlantiradi va ta'lim jarayoniga yanada faol ishtirok etishga yordam

beradi. Shuningdek, o'qituvchi uchun o'quvchilarning bilim darajasini baholash va ularni individual ravishda qo'llab-quvvatlash imkoniyatlari kengayadi. Darsliklarda yangi ta'lim vositalaridan foydalanish jarayonida o'qituvchilar o'z metodikasini doimiy ravishda takomillashtirib borishlari zarur. Zamonaviy texnologiyalarni o'zlashtirish, ularni samarali qo'llash uchun o'qituvchilarga muntazam malaka oshirish kurslari va seminarlar tashkil etilishi ta'lim sifatini oshirishda muhim omildir. O'qituvchilar yangi ta'lim vositalarini o'z darslariga muvaffaqiyatli integratsiya qilish orqali o'quvchilarning qiziqishini oshiradi va ularning mavzuni chuqurroq o'zlashtirishga ko'maklashadi.[2]

Yangi ta'lim vositalaridan foydalanish tabiiy geografiya fanining amaliy ahamiyatini ko'rsatishda ham muhimdir. Masalan, geografik axborot tizimlari (GIS), interaktiv xaritalar va sun'iy intellekt asosidagi dasturlar yordamida o'quvchilar real dunyo muammolarini o'rganishlari mumkin. Bu esa ularning tanqidiy fikrlash ko'nikmalarini rivojlantiradi, ilmiy izlanishlarga qiziqishini oshiradi va tabiiy geografiya fanining kundalik hayotdagi o'rnini anglashga yordam beradi. Shuningdek, yangi ta'lim vositalari yordamida o'quvchilar o'rtasida hamkorlik va muloqotni rivojlantirish mumkin. Onlayn platformalar, guruh ishlari uchun mo'ljallangan dasturlar va virtual muhitlar yordamida o'quvchilar birgalikda muammolarni hal qilish, loyihalar yaratish va bilim almashish imkoniga ega bo'ladilar. Bu esa ularning ijtimoiy ko'nikmalarini oshiradi va ta'lim jarayonini yanada samarali qiladi.[3]

Yangi ta'lim vositalaridan foydalanishda muhim jihatlardan biri ham ularning ta'lim jarayoniga moslashuvchanligi va qulayligidir. Darslikdagi materiallar bilan birgalikda ishlash uchun yaratilgan elektron resurslar, mobil ilovalar va interaktiv platformalar o'quvchilarga istalgan vaqtda va joyda o'rganish imkonini beradi. Bu esa ta'lim jarayonining doimiyligini ta'minlaydi va o'quvchilarning bilim olish jarayonini yanada mustahkamlaydi. Yangi ta'lim vositalarining samarali qo'llanilishi uchun ularning mazmuni va sifati ham yuqori bo'lishi zarur. Darsliklar bilan integratsiyalashgan, o'quvchilarning yosh xususiyatlari va qobiliyatlariga mos keladigan, oson tushunarli va qiziqarli ta'lim materiallari ishlab chiqilishi ta'lim jarayonining muvaffaqiyatini ta'minlaydi. Shu bois, ta'lim vositalarini yaratishda o'qituvchilar, metodistlar va IT mutaxassislari hamkorlikda ishlashi muhimdir. Yangi ta'lim vositalaridan foydalanish tabiiy geografiya fanini o'rgatishda o'quvchilarning mustaqil fikrlashini, tahlil qilish qobiliyatini va ijodkorligini rivojlantirishga xizmat qiladi. Interaktiv mashqlar, loyihalar va muammoli vazifalar o'quvchilarda mustaqil izlanishlarni rag'batlantiradi, ularning mavzuga bo'lgan qiziqishini oshiradi va o'zlashtirish jarayonini yanada samarali qiladi. Bu esa ta'lim sifatini yuqori darajaga ko'tarishga yordam beradi.[4]

Xulosa:

Xulosa qilib aytganda, tabiiy geografiya kursi darsliklari bilan ishlashda yangi ta'lim vositalaridan foydalanish ta'lim jarayonini yanada interaktiv, qiziqarli va samarali qilish imkonini beradi. Zamonaviy texnologiyalar yordamida o'quvchilar mavzularni chuqurroq o'zlashtiradi, mustaqil fikrlash va ijodkorlik ko'nikmalarini rivojlantiradi, shuningdek, amaliyotda bilimlarni qo'llash imkoniyatiga ega bo'ladi. O'qituvchilar uchun esa yangi ta'lim vositalarini samarali qo'llash o'quv jarayonini yanada boyitadi va ta'lim sifatini oshirishga xizmat qiladi. Shu bois, tabiiy geografiya fanini o'qitishda yangi ta'lim vositalarini keng joriy etish va ularni doimiy takomillashtirib borish katta ahamiyatga ega. Bu esa kelajak avlodning sifatli va zamonaviy bilim olishiga xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Nizomov, A. «Tabiiy geografiya darsliklarida interaktiv metodlar». Toshkent: Fan va Texnologiya, 2023.
2. Karimova, S. «Yangi ta'lim vositalaridan foydalanish: tabiiy geografiya misolida». Toshkent: O'zbekiston Milliy Universiteti Nashriyoti, 2024.
3. Islomov, D. «Geografiya fanida multimediya vositalari». Namangan: NamDU Nashriyoti, 2023.
4. Rasulova, M. «Tabiiy geografiya darslarida elektron resurslardan foydalanish». Toshkent: Ta'lim nashriyoti, 2022.
5. Tursunov, O. «Geografiya fanini o'qitishda zamonaviy texnologiyalar». Samarqand: Ilmiy Nashrlar, 2024.
6. Yuldashev, R. «Interaktiv ta'lim vositalari va tabiiy geografiya». Toshkent: Innovatsion Ta'lim, 2023.
7. Akhmedova, L. «Tabiiy geografiya darsliklarida virtual laboratoriyalar». Toshkent: Ta'lim va Ilm, 2024.